

Załącznik

do uchwały nr XXVI/191/09
Rady Gminy Stare Czarnowo
z dnia 9 lutego 2009 r.

**GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI
I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
ALKOHOLOWYCH
I PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII
NA ROK 2009**

Stare Czarnowo 2009

WSTĘP

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomani na rok 2009 nie różni się zasadniczo w swych założeniach od tych realizowanych w latach ubiegłych. Wynika to między innymi z niezmienności ważności problemów, które swoje źródło mają w używaniu środków psychoaktywnych. Problemy uzależnień wprawdzie nie są dominujące w naszej gminie, ale istnieje obowiązek nie tylko ustawowy, ale i moralny wobec osób dotkniętych uzależnieniami, ich rodzin i resztą społeczności lokalnej.

Podstawę działań w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomani stanowi Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii, ustawodawca sprecyzował zakres zadań i wskazał źródła ich finansowania.

Do problemów alkoholowych, szczegółowo opisanych w Narodowym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2006-2010 m.in. należą: używanie alkoholu przez młodzież, uszkodzenia zdrowia osób uzależnionych, uszkodzenia zdrowia związane z nadużywaniem alkoholu, zaburzenia życia rodzinnego związane z alkoholem, w tym zjawisko przemocy w rodzinie, naruszenie prawa przez osoby będące pod wpływem alkoholu, w tym kierowanie pojazdem pod wpływem alkoholu, straty ekonomiczne. Nie ma wielkiej różnicy w kwestii skutków nadużywania alkoholu a narkotyków i innych środków odurzających, różnica polega na tym, iż po alkohol najczęściej sięgają osoby dorosłe, zaś po narkotyki ludzie młodzi, bardzo młodzi. Cytując dalej Narodowy Program czynnikami odpowiedzialnymi za nasilanie się problemów alkoholowych są: niewystarczająca wiedza i szkodliwe postawy społeczne wobec problemów alkoholowych, zbyt duża dostępność i promocja napojów alkoholowych, wysoki poziom spożycia alkoholu i ryzykowne wzory picia.

Rozwiązywanie problemów społecznych, a uzależnienia do takich należą, jest ważną kwestią, gdyż przywraca prawidłowe funkcjonowanie

jednostki, rodziny i społeczności. Dlatego wiele podmiotów jest zaangażowanych w tworzeniu zaplecza do działań mających na celu ograniczenie skutków używania środków psychoaktywnych.

Wytyczając cele i zadania służące ich osiągnięciu należy pamiętać, aby były one osadzone w realiach gminy, realizacja celów nie jest sprawą prostą, wiele podejmowanych działań nie przynosi zamierzonych efektów, nie łatwo jest zaangażować poszczególne grupy społeczne do aktywnego udziału w realizacji zadań, zawartych m.in. w tym programie.

DIAGNOZA

Aby pokazać rozmiar i różnorodność problemów uzależnień konkretnego środowiska lokalnego należałoby posiadać dokładne dane statystyczne dotyczące wielu aspektów życia. Wprawdzie nie posiadamy szczegółowych danych, ale pewne wnioski można wysnuć analizując prace komisji w ubiegłych latach.. Dodatkowo pomocne będą ankiety przeprowadzone w 2008 roku w ramach Ogólnopolskiej Kampanii „Zachowaj Trzeźwy Umysł” wśród wybranej grupy uczniów szkoły podstawowej i gimnazjum.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych realizuje swoje zadania wykorzystując dochody z opłat z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. zarówno dochody jak i wydatki w ciągu ostatnich czterech lat rosną w wysokości około 4% rocznie, nie jest to jednak znacząca różnica. Podobnie wygląda sytuacja z wartością sprzedaży napojów alkoholowych, w składanych corocznie przez sprzedawców deklaracjach nie ma dużych różnic, zauważa się wzrost sprzedaży piwa i niewielki spadek sprzedaży napojów o zawartości alkoholu powyżej 18%. Jeżeli zaś chodzi o punkty sprzedaży napojów alkoholowych to tu również od kilku lat nie zachodzą zasadnicze zmiany. Określony Uchwałą Rady Gminy limit punktów sprzedaży napojów alkoholowych na 30 punktów (limit nie dotyczy alkoholi o zawartości do 4,5% oraz piwa) i nie jest do wykorzystany. Ich struktura i położenie nie ulega zmianie, zmieniają się jedynie podmioty prowadzące punkty. Kontrole sklepów nie wykazują

rażących zaniedbań i naruszeń przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości. Nie można jednak pominąć problemu, jakim jest spożywanie alkoholu (najczęściej piwa) w najbliższej okolicy sklepów lub nawet wewnątrz lokalu. Jest to zauważalne, chociaż oficjalne skargi są wnoszone sporadycznie. Nie mamy także sygnałów o łamaniu zakazu sprzedaży napojów alkoholowych nieletnim. Zdaje sobie sprawę z tego, że nie świadczy to o nie istnieniu problemu, ale tylko o braku sygnałów ze strony społeczności. W tym miejscu należało by już wspomnieć o konieczności podnoszenia świadomości społeczeństwa w kwestii zagrożeń skutkami uzależnień, o ważności edukacji i profilaktyki. Omijanie bez słowa grupki pijących pod sklepem osób, czy też młodzieńca wychodzącego ze sklepu z piwem świadczy o obojętności na problemy społeczne, o przekonaniu, że skoro to mnie nie dotyczy to nie jest mój problem.

Nie mając zaplecza do działań terapeutycznych i leczniczych od kilku lat staramy się angażować jak najwięcej środków na zadania związane z edukacją i profilaktyką, szczególnie kierując swoje działania do dzieci i młodzieży. Osoby do 18 roku życia stanowią w naszej gminie ok. 22 % całej populacji. Średnio rocznie na profilaktykę, skierowana szczególnie do tej grupy społecznej jest przeznaczane 52% wydatków rocznych komisji. Jednak tylko pobieżna analiza wyników ankiet, o których wyżej wspomniałam, wskazuje na to, iż należy nie tylko kontynuować te działania, ale wybierać coraz bardziej profesjonalne formy profilaktyki, podejmować działania bardziej skuteczne.

Dzieci i młodzież mają dosyć dużą wiedzę na temat szkodliwości środków psychoaktywnych, nie zawsze jednak potrafią odmówić ich „spróbowania”, wiedzą, że można funkcjonować i radzić sobie z problemami bez wspomagaczy ale ulegają namową rówieśników, mają złe wzorce ze strony rodziny, nie chcą odstawać od grup rówieśniczych. Młodzież gimnazjalna nie przyznaje się do używania narkotyków, ale potwierdzają używanie przez kolegów, przyjazną się zaś dopalania papierosów i picia piwa (procent dużo większy niż w wynikach ogólnopolskich). Zaskoczył mnie fakt, iż, prawie wszyscy badani młodzi ludzie są przeciwni sprzedaży alkoholu bez względu na wiek. Niepokojące

jest podejście dzieci i młodzieży do problemu przemocy, prawie 70 % uważa, że można użyć przemocy, jeżeli, ich zdaniem, jest to konieczne (doznanie przemocy- nie koniecznie fizycznej- obraza słowna, naśmiewanie). Świadczy to o braku pewności siebie, niskiej samoocenie i nie posiadaniu umiejętności asertywnego zachowania. Należałoby zadać sobie pytanie, dlaczego 11-12 letnie dzieci mają już za sobą doświadczenie z alkoholem, papierosem, dlaczego, 16-latek mówi o sobie –palilem, ale już nie palę (kiedy zaczął)? Grupy rówieśnicze, środowisko lokalne, wreszcie rodzice, uważają picie alkoholu za normę kulturalną, zwyczajową i nienagannie moralną. Jednak chyba, a raczej na pewno, zgoda na wypicie toastu jakimkolwiek alkoholem przez 11-letka nie może być normą!

Mamy, więc dużo do zrobienia w kwestii edukacji i profilaktyki młodych ludzi, dostarczenia im wzorców do naśladowania, nauczania prowadzenia zdrowego stylu życia, zapewnienia takich form spędzania wolnego czasu, aby były one atrakcyjną alternatywą do używania środków psychoaktywnych.

Zadaniem Komisji jest kierowanie wniosków do sądu o objęcie osób nadużywających alkoholu przymusowym leczeniem, w zamierzeniu jest abstynencja. Na przestrzeni kilku lat liczba osób kierowanych na leczenie maleje (przez cztery lata wystosowano do sądu 1 wniosek). Powodem jest niewątpliwie niska skuteczność przymusowego leczenia, oraz ograniczone możliwości egzekucji nakazu leczenia. Zarówno Komisja jak i działająca na naszym terenie grupa wsparcia pomaga osobom chcącym wyjść z uzależnienia, ale zasadą jest, iż osoba taka musi chcieć wyjść z nałogu. Na terenie naszej gminy nie istnieją placówki leczenia odwykowego czy ośrodki terapii.

CEL GŁÓWNY

Ograniczenie skutków społecznych i szkód indywidualnych nadmiernego używania substancji psychoaktywnych.

CELE POŚREDNIE

- Zmniejszenie rozmiarów problemów już występujących.

- Zapobieganie powstawaniu nowych problemów wynikających z uzależnień/
- Promocja zdrowego stylu życia, trzeźwości i abstynencji.
- Wzrost poziomu wiedzy społeczeństwa na temat problemów związanych z używaniem środków psychoaktywnych

ZADANIA:

Zgodnie z art.4¹ ust.1 ustawy roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz art. 10 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii do zadań własnych gminy należy:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem.

Podjęmowane działania:

- zwrot kosztów dojazdu na terapię w Ośrodkach Terapii Uzależnień lub do innej placówki leczenia odwykowego;
- zwrot kosztów udziału w zajęciach terapeutycznych osobom kontynuującym leczenie;
- działalność informacyjna w zakresie placówek leczenia odwykowego oraz ośrodków terapii uzależnień, uaktualnianie bazy danych o adresach i proponowanych formach terapii.

2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe lub narkomanii pomocy psychospołecznej i prawnej a także ochrony przed przemocą.

Podjęmowane działania:

- zwrot kosztu przejazdu do ośrodków terapii dla współuzależnionych, do poradni lub innych instytucji, członkom rodzin osób nadużywających alkoholu, narkotyków i innych środków psychoaktywnych;
- prowadzenie działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie dostępności do instytucji profesjonalnie udzielających pomocy osobom, które są współuzależnione lub są ofiarami przemocy;
- finansowanie obozów socjoterapeutycznych dla dzieci z rodzin z problemem uzależnień;

- dofinansowanie prowadzonych w ramach zajęć pozalekcyjnych programów naprawczych i profilaktycznych dla dzieci i młodzieży z rodzin najbardziej zagrożonych dysfunkcją;
- podejmowanie działań zmierzających do orzeczenia wobec osoby uzależnionej obowiązku poddania się leczeniu, (wzywianie na rozmowy motywujące do dobrowolnego leczenia, występowanie z wnioskami do sądu), w przypadku osób uzależnionych od narkotyków obowiązek taki istnieje tylko w stosunku do osób niepełnoletnich;
- stosowanie procedury „Niebieskiej Karty” w przypadku stwierdzenia przemocy domowej.

3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży.

Podejmowane działania:

- rozwinięcie działalności świetlic środowiskowych, prowadzenie zajęć opiekuńczo-wychowawczych i informacyjnych z zakresu profilaktyki uzależnień, zakup materiałów i artykułów pomocnych w prowadzeniu zajęć na świetlicach;
- współfinansowanie imprez skierowanych do dzieci i młodzieży pod hasłami promującymi zdrowy styl życia bez używania środków psychoaktywnych
- współpraca ze szkołą w zakresie organizowania i współfinansowania spektakli i programów profilaktycznych w zakresie różnych form uzależnień
- współfinansowanie zajęć pozaszkolnych mających na celu organizację czasu wolnego dzieci i młodzieży promujących zdrowy styl życia (wyjazdy na basen, do kina itp.);
- organizowanie wypoczynku letniego i zimowego z programami profilaktycznymi dla dzieci i młodzieży z rodzin objętych ryzykiem uzależnienia, wybór takich ofert, gdzie zajęcia i wypoczynek organizuje profesjonalnie przygotowana kadra (terapeuta, psycholog);

- współfinansowanie lokalnych imprez organizowanych przez poszczególne sołectwa, promujących zdrowy styl życia, trzeźwość i abstynencję, dążenie do angażowania jak największej liczby mieszkańców do aktywnego udziału, zwracanie uwagi na atrakcyjność form spędzania wolnego czasu;
- kierowanie i finansowanie szkoleń dla osób z różnych grup zawodowych i społecznych, w efekcie dążenie do wzrostu wiedzy o uzależnieniach i zapobieganiu negatywnym zjawiskom społecznym, będących następstwem używania środków psychoaktywnych.

4. Wspomaganie działań instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów alkoholizmu i narkomanii.

Podjęmowane działania:

- wspieranie działań grup wsparcia i stowarzyszeń abstynenckich podejmowanych w celu utrzymania abstynencji osób uzależnionych od środków psychoaktywnych (współfinansowanie obozów terapeutycznych, lokalnych imprez abstynenckich, zakup materiałów itp.);
- nawiązywanie współpracy z instytucjami i osobami fizycznymi zajmującymi się uzależnieniami celem wymiany doświadczeń, przekazywania wiedzy o możliwościach rozwiązywania problemów.

5. Podjęmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów dotyczących reklamy i zakazu sprzedaży napojów alkoholowych oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

Podjęmowane działania:

- kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych w zakresie przestrzegania warunków sprzedaży;
- podjęmowanie interwencji w przypadku uzyskania informacji o łamaniu przepisów w zakresie przestrzegania przepisów a zwłaszcza w sprzedaży napojów alkoholowych osobom niepełnoletnim;

- opiniowanie wniosków o wydanie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych w zakresie zgodności usytuowania punktu z uchwałą Rady Gminy.

ZASADY FINANSOWANIA

Na realizację zadań własnych gminy wynikających z Ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz Ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii wykorzystywane są dochody z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, środki te nie mogą być przeznaczone na inne cele. Szczegółowy plan wydatków określony jest w Preliminarzu wydatków. Wszelkie zmiany wynikłe w ciągu roku nanoszone są bez porozumienia z Radą Gminy.

REALIZATORZY PROGRAMU

1. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Starym Czarnowie.
2. Pełnomocnik ds. rozwiązywania problemów alkoholowych.